

vodenja in funkcioniranja celotnega gospodarstva tak, da bo omogočal maksimalno izkoriščanje rezultatov znanstvenega dela. Seveda to zahteva soodločanje znanosti pri organizaciji proizvodnje. Prav tu pa prihaja do ostrega in že nekaj let javnega konflikta med partijsko birokracijo, ki ima že desetletja komandne položaje v svojih rokah, in »tehnokratsko elito«, ki v imenu učinkovitosti zahteva komandne položaje v veliki meri tudi zase. Če natančno analiziramo poslanico Zaharova, ki je v tujini najbolj znan predstavnik te tehnokratske elite, bomo videli, da je demokracija, za kakršno se zavzema, v bistvu le odpiranje vrat prodoru tehnokratske elite na komandne položaje in spodkopavanje položaja birokratskega aparata. Že na sedanji stopnji je to v bistvu globok politični konflikt in z veliko mero verjetnosti lahko napovemo, da se bo prav v tej smeri še dolgo zaostroval.

Prav na teh ravneh — nacionalni, regionalni in »tehnokratski« — je treba iskati glavne silnice spreminjalnih procesov in tudi konfliktov, ki v današnji sovjetski družbi že obstoje in ki bodo sčasoma samo naraščale. Seveda pa s tem nikakor nočem napovedati kakega hitrega razvoja k večjim notranjim spopadom in spremembam, kajti zaviralne sile, med katerimi je na prvem mestu nedvomno skupna zavest o odgovornosti za notranjo in zunanjo varnost, so tako močne, da so večji skoki skorajda nemogoči.

Janez Stanič

KDO SE BOJI REVOLUCIJE

Who's afraid of Jean Paul Sartre? Kdo se boji revolucije? S temi pikrimi vprašanji so kulturni kronisti v drugi polovici letošnjega leta komentirali sodelovanje J. P. Sartra s »proletarsko levico« v Franciji. Ta majhna intelektualna skupina, ki zase trdi, da nadaljuje

tradicije pariškega maja 1968, je v listu »La cause du peuple« pozivala na totalno antinasilje kot edino možnost upora obstoječemu nasilju. S skupino, ki je nekakšna francoska varianta ameriških črnih panterjev, in z njenim revolucionarnim mesianizmom pa se je začel identificirati tudi J. P. Sartre. V začetku letošnjega leta je prevzel funkcijo direktorja njenega glasila, potem ko sta bila njegova prednika, najprej Jean-Piere Le Dantec in za njim Michel Le Bris, aretirana in zaradi pozivanja k uporabi obsojena prvi na dvanajst, drugi pa na osem mesecev zapora.

Toda nihče se ni zato dotaknil J. P. Sartra. Francoska policija je še naprej plenila vsako številko lista in skrbno sledila študentom, ki so ga skrivoma ponujali po ulicah, ter jih pošiljala za rešetke. Nato pa se je pojavil na pariških ulicah še sam Jean Paul Sartre s Simone de Beauvoir in Françoisom Triffaultom in v nasprotju od študentov glasno in policiji pred očmi delil zaplenjene številke lista. Toda zopet se ni ničesar zgodilo, razen da so nekega junjskega dne policisti vendar za dve uri zadržali filozofa in pisatelja, nato pa se mu opravičili in ga izpustili. Pomota se je očitno pripetila zaradi slabe obveščenosti varnostnih organov. »Zakaj me vendar ne zaprete«, je ob neki priliki, ko je bil na sodišču kot priča, vprašal J. P. Sartre sodnika. Ta pa se mu je samo spoštljivo nasmehnil.

Revolucija se je spremenila v grotesko. To tudi v primeru najvidnejšega predstavnika »proletarske levice« Aliana Gesmaira, docenta prirodoslovne fakultete na Sorboni in enega od treh protagonistov študentske revolte maja 1968, ki je po dveh letih skrivnjenju moral oktobra letos stopiti pred neko pariško sodišče. »Ko bomo prišli na oblast,« je, kot so poročali, zabrusil sodišču Alain Gesmair, »ne bo več pravice za nekdanje izkoriščevalce, niti ne pravice do eksistence...« Toda ko

mu je sodišče odmerilo za hujskanje k uporu 18 mesecev, se zanj niso zavzela pariška proletarska predmestja, pač pa je protestiral golističen Figaro Litterare, češ da sodba zaradi nekih revolucionarnih besed »pomeni resno nevarnost za svobodo govora in nepričakovani triumf za revolucijo, ki nima argumentov zaledja in ne mučenikov«.

Vsaka revolucionarna utopija, ki izgubi stik z resničnostjo, se spremeni v tako grozljivo grotesko. Vendar zmota revolucionarnega mesianizma, je pisal letos v nekem eseju Leszek Kołakowski, ni pojav samo našega časa, marveč spremlja vso človeško zgodovino. Enako neuspešno se pojavlja v religioznem mišljenju, kot v posvetnih doktrinah. Pa vendar ji ljudje vedno znova zapadejo, misleč, da se lahko v enem samem skoku preselimo z dna pekla prav na vrh neba, čeprav nam zdrav razum šepeta, da je pot k popolnosti daljša, težja in tembolj negotova, čimbolj slab je ta svet in čim večje so njegove stiske, piše Kołakowski.

Neuslišana težnja po mučeništvu J. P. Sartra in revolucionarna retorika Alaina Gesmaira pred pariškim sodiščem pa nista edina in ne najpomembnejša epiloga majskih dogodkov. Ti so inspirirali tudi drugačna razmišljanja o družbeni in intelektualni krizi današnjega sveta pri Rogeru Garaudyju, Andreju Gorzu, Alainu Tourrainu in mnogih drugih. Predvsem pa so inspirirali revolucionarno prakso socialističnih gibanj v Franciji in v Evropi sploh. Zato se vprašanje »Kdo se boji še revolucije?« nanaša lahko samo na revolucionarni mesianizem »proletarske levice« in njenih maloštevilnih intelektualnih glasnikov.

Toda kako se je znašel v tej groteski J. P. Sartre, veliki filozof in pisatelj našega časa, ki je tako prepričljivo nekaj desetletij ob vsakem pomembnejšem političnem dogodku budil sodobno zavest? V današnji krizi sveta je J. P. Sartre s tem zadnjim angažmajem zares

le zgodovina in konec nekega obdobja tristo leti. Ne spominja na revolucijo, marveč na Diderota in razsvetljenjsko prakso.

Tik pred svojo smrtjo je o njem zapisal drugi veliki Francoz, pisatelj François Mauriac, naslednje: »Sartra žeja po mučeništvu. Toda mučeništva ni, če ni tudi krvnikov... J. P. Sartre pa je po svoji naravi neozdravljivo pohleven. Če želi ali ne, z vsakim svojim nastopom, tudi kadar poziva k nasilju, poziva pravzaprav k miru. Dokler živi, se nikomur ni kaj bati. Tako je ljubeznivo blag, da ni nikomur nevaren, in umrl bo kot svetnik.«

V. V.

SLOVENŠČINA IN SLOVENCİ

Tej temi sta bila posvečena dva pomembna spisa v letošnjem letniku naše revije: obsežna razprava Jake Avšiča »Nekaj pripomb k mnenju o rabi jezikov v JLA« v četrti številki in Lojzeta Krakarja pismo uredništvu »Ali govorimo vsi državljani SFRJ res samo »jugoslovanščino« v 8—9 številki. Iz obeh prispevkov, in iz vsakdanje prakse vsakogar med nami, je moč ugotoviti, da je to eno izmed tistih vprašanj, ki nas s svojimi številnimi otenki neprestano ter intenzivno zaposlujejo, hkrati pa se jih — bogve zakaj — tako poredkoma dotikamo.

Jaka Avšič in Lojze Krakar sta se te teme lotila široko, v kontekstu odnosov Slovencev z drugimi jugoslovanskimi narodi, prvi ob vprašanju, zakaj ne tudi slovenščina v vojski, drugi, zakaj ne tudi slovenščina v komuniciranju z našimi delavci v tujini. Pričujoča glosa je zožena na razmišljanje o slovenščini med Slovenci. Pobudo zanj, še prej za razmišljanje, sem našel v naslednjem: vse jugoslovansko časopisje je s poudarkom sporočilo svojim bralcem novico, da je predsednik zveznega izvršnega sveta Mitja Ribičič go-